інфінітива може збігатися із зовнішнім аргументом фінітного дієслова, а в інфінітивній клаузі бути вираженим присвійним займенником аргумента (xvii).

Функціонування інфінітива в ролі додатка до іменника у суб'єктній або об'єктній позиції визначає його місцеположення у реченні. Інфінітивна клауза міститься після визначуваного нею іменника, займаючи фінальну (xvii) або проміжну позицію у реченні (xvi). У ролі додатка до предикатива інфінітив займає виключно фінальну позицію.

Таким чином, інфінітив у функції зовнішнього і внутрішнього аргумента виявляє неоднорідність структурно-семантичних ознак і кореляції з суб'єктом дії, що пов'язано з семантикою речення. Перспектива подальшого дослідження – у встановленні специфіки інших синтаксичних функцій інфінітива і розкритті його функціонального потенціалу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Левицкий Ю.А. Основы теории синтаксиса: Учебное пособие. Изд. 3-е, испр. и доп. – М.: КомКнига, 2005, – 368 с.
2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
3. Тестелец Я.Г. Введение в общий синтаксис. – М.: Российск. гос. гуманит. ун-т, 2001. – 800 с.
4. Филлмор Ч. Дело о падеже // Новое в зарубежной лингвистике. Выпуск X: Лингвистическая семантика. Под ред. В.А.Звегинцева. – М.: Прогресс, 1981. – С. 369-495.
5. Chomsky N. Lectures on Government and Binding. The Pisa Lectures. – 7th ed. – Berlin; New York: Mouton de Gruyter, 1993. – 371 S.
6. Helbig, G., Buscha, J. Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht. – 19. Aufl. – Leipzig, Berlin, München, Wien, Zürich, New York: Langenscheidt, Verl. Enzyklopädie,1999. – 736 S.
7. Schendels E.I. Deutsche Grammatik. Morphologie – Syntax – Text. - M.: Vyssaja Škola, 1979. – 397 S.

Єгорова О. І.
(Суми)

ПРОНОМІНАЛЬНІ МАРКЕРИ НЕВИЗНАЧЕНО-КІЛЬКІСНИХ ОЗНАК В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ

У статті розглядається питання кореляції мовних категорій кількості та детермінації. Фокусується увага на функціонуванні займенників у англомовному тексті як мовних маркерів субкатегорії невизначеної кількості, осмислюється їх лексична та контекстуальна семантика.

В статье поднимается вопрос корреляции языковых категорий количества и детерминации. Фокусируется внимание на функционировании местоимений в англоязычном тексте в качетве языковых маркеров субкатегории неопределенного количества, осмысливается их лексическая и контекстуальная семантика.

The article deals with the problem of categorial correlation of quantity and determination in the language. Attention is being focused on the functioning of pronouns in the English text as language markers of the category of indefinite quantity. The pronominal lexical and contextual semantics is under analysis.

У процесі когніції об'єктивної реальності людина виявляє та осмислює у бутті певні ознаки, на основі яких категоризує та омовлює світ. Діалектична єдність чуттєвого та раціонального пізнання реалізується у гносеологічному акті сприйняття та опосередкованого пізнання дійсності, що призводить до осмислення категорії детермінації. **Об'єктом** дослідження у статті виступають квантитативні займенники англійської мови; **предметом** – ідентифікація їх невизначено-кількісної семантики. Сучасні дослідження у домені квантифікації англійських займенників (Н.В. Сергієнко 2003, І.В. Беляєва 2005, С.М. Степаненко 2008 та ін.) зосереджують увагу на окремих класах займенників та не дають комплексної характеристики їх кількісної семантики. **Актуальність** теми зумовлена тенденціям сучасної філології до вивчення системної організації мовних одиниць, особливостей функціонального буття елементів мови, а також необхідністю проведення комплексного дослідження невизначено-кількісної семантики англійських займенників.

Будь-яка сутність онтологічного чи гносеологічного плану відображається у мові та репрезентується різнорівневими мовними одиницями. Дослідженню квантитативності, у тому числі невизначеної, на метеріалі дистантних мов присвячені численні праці вітчизняних (В.З. Панфілов 1965, С.О. Швачко 1971,1983, І.Г. Долініна 1989–1996, В.В. Акуленко 1990, С.А. Жаботинська 1992, В.В. Левицький 2004, Л.М. Моісеєнко 2005, О.В. Федяєва 2009 та ін.) та зарубіжних (О. Єсперсен 1958, Д. Болінджер 1972, В. Дреслер 1968, Д. К'юзік 1981 та ін.) лінгвістів.

Згідно теорії граматичних актуалізаторів Ш. Баллі, при переміщенні слів з мови у мовлення, треба актуалізувати абстрактні поняття та ототожнити їх з реальними уявленнями [1, с.87]. Спеціальним формальними маркерами детермінації актуалізованого іменника в англійській мові виступають артиклі та демонстративні займенники.

У лінгвістичних дослідженнях простежується неоднозначність підходів до трактування категорії детермінації. Зокрема, Л. Блумфілд зазначає, що категорія означеності/неозначеності належить не до інфлекційних, а до синтаксичних категорій, які проявляються на фразовому рівні, пор англ. *a book - the book* [9, с. 270], а отже актуалізуючі ознаки диктуються ситуацією, контекстом тощо. Інші [17, с. 66] наголошують на тому, що, оскільки неозначений артикль направляє адресата на подальшу інформацію, а означений реферує до вже відомої, категорія детермінації має розглядатися лише у рамках тексту. Існування "вторинних" засобів позначення досліджуваної категорії, що включають модальні лексеми, граматичні категорії виду, часу, способу, порядок слів у реченні тощо, знаходить свою реалізацію у контексті, апелює до трактування досліджуваної категорії як контекстної [12, с. 190]. У ряді праць [Ш. Баллі 1955, А.Д. Шмельов 1984, О. В. Падучева 1985, Я.О. Уляшева 2002] категорія детермінації представлена як функціонально-семантична. Важливим моментом такого підходу є співвіднесення складників семантичної категорії з конкретним актом комунікації, що відображає реальні ситуації та спільну поінформованість комунікантів.

Виокремлення таких класів слів, як артикль, вказівні, присвійні, неозначені займенники, а також інших лексем з детермінативною функцією, сприяло виділенню класу мовних одиниць – детермінативів. *Детермінативи* (determiners) у лінгвістичній літературі трактуються як "*a class of items whose main role is to co-occur with nouns to express a wide range of semantic contrasts, such as quantity or number*" [7, с.140]. Сучасна філологія оперує суміжними термінами *специфікатор* (specifier) та *модифікатор* (modifier), що визначаються як "*linguistic expression which more closely specifies or determines the meaning of another expression semantically and syntactically*" [11, с. 757].

Питання функціонування займенника як окремої частини мови залишається й по цей час невирішеним. У працях Л. Блумфільда цей клас мовних одиниць називається субститутами та виокремлюється наряду з іншими семантично та граматично значущими частинами мови [9, с. 247–263]. Е.І. Мороховська також відносить прономінальні лексеми до розряду субститутів ("pro-units") з тяжінням до класу функціональних слів [3, с. 137–145]. О.М. Пєшковський, базуючись на формальних ознаках, відносив різні класи займенників до розрядів іменників, прикметників або адвербів [4, с. 154]. Причиною відсутності єдиного погляду лінгвістів на клас прономінативів криється у широкому спектрі позначуваних ними морфологічних категорій, а також у їх синтаксичній поліфункціональності. На відміну від іменника, займенники англійської мови не можуть модифікуватися артиклем чи препозитивним словосполученням, та й взагалі мати постійну предметну закріпленість. Оскільки займенники беруть опосередковану участь у номінації, основною їх функцією виступає дейктична (вказівна), що, на думку вчених, дозволяє об'єднати відмінні за морфологічним та синтаксичним властивостям розрядів у єдину частину мови [2, с. 46]. Традиційна класифікація англійських прономінативів за функціонально-семантичним принципом передбачає їх поділ на 8 основних класів: personal, demonstrative, reflexive, possessive, reciprocal, interrogative, relative, indefinite. Вслід за Г. Світом [16, с. 73], ми схильні вважати, що дана класифікація є умовною, оскільки дані розряди прономінативів різним чином пересікаються один з одним.

Проблема семантики та функціонування одиниць зі значенням невизначеної кількості є важливою для усвідомлення багатьох аспектів структурно-семантичної характеристики речення та тексту, а також дозволяє заглибитися у прагматико-змістовну сторону комунікативного акту. Англійські займенники різних семантичних класів здатні проявляти невизначено-кількісні ознаки на лексичному та контекстуальному рівні.

Personal pronouns. У рамках системно-фінкціонального підходу до аналізу невизначено-кількісних прономінативів (НКП), виходячи з логічної опозиції у домені *кількість* – точна :: неточна, а також у субдомені *неточна кількість* – приблизна :: невизначена, будь-яка кількісна номінація за відсутності точних та апроксимативних інгерентних (морфологічних та лексико-семантичних) чи оказіональних (синтаксичних та контекстуальних) маркерів має вважатися номінацією невизначної кількості. Серед особових займенників англійської мови виокремлюються лексеми *we/us, you/you, they/them.* Ці мовні одиниці виступають носіями не граматичної категорії числа, а лексико-семантичної категорії кількості.

До засобів вербалізації невизначеної кількості займенниками відноситься їх вживання у функції звертання, що особливо характерно для художнього, політичного та рекламного дискурсів.

Наприклад, у ході роздумів над вчинком головного героя, О. Уайльд апелює до читача, вживаючи збірні НКП *us/we*, що підкреслює важливість, актуальність та універсальність питання, яким він задається: *Had it been merely vanity that had made him do his one good deed? Or the desire of a new sensation, as Lord Henry had hinted, with his mocking laugh? Or that passion to act a part that sometimes makes* ***us*** *do things finer than* ***we*** *are ourselves? Or, perhaps, all these?* [18, с. 254]. У даному випадку варто говорити про ексклюзивне значення займенника, адже референт не має чіткого уявлення про кількісне наповнення цієї лексеми. Інклюзивність, навпаки, передбачає поінформованість реципієнта, пор. англ. ***We*** *stayed till afernoon:* ***I*** *could not tear* ***Miss Cathy*** *away sooner; but happily my master had not quitted his apartment, and remained ignorant of our prolonged absence* [10, с. 190].

Іншим прикладом адресації може послужити уривок з інавгураційної промови новообраного президента США: *Today I say to* ***you*** *that the challenges* ***we*** *face are real.* ***They*** *are serious and* ***they are many****. They will not be met easily or* ***in a short span of time****. But know this America:* ***They*** *will be met* [20]. У ній мовець вдало апелює до всіх і до кожного, вживаючи прономінативи *you* та *we*. Крім того, оратор зосереджує увагу реципієнтів на наявності невизначеної кількості труднощів (*challenges :: they*), уточнює кількісний параметр на векторі збільшення за допомогою квантифікатора *many*. Різке протиставлення маркерів позначення аугментативної (*they, many*) та демінутивної (*a short span of time*) кількості підкреслює складність становища, з якого президент обіцяє врешті-решт вийти (*They will be met).* У рекламному заохоченні *The power* ***you want*** *and flexibility* ***you need*** *for your network* [21] прагматично апелювання націлене на кожного окремого покупця, проте формально рекламодавець звертається до усієї маси можливих клієнтів. Крім того, уживання паралельної конструкції надає слогану ритмічності, а дієслова – необхідної переконливості.

Функціонування лексем *we, you, they* в англійській мові марковане поліфункціональністю. Окрім безпосереднього вживання у функціях іменникових субститутів та звертання, досліджувані лексеми також дуже часто вживаються безособово, напр. *... the comic strip* ***as we know*** *it is a distinct form of artistic expression primarily American in its origin and development* [8, с. 176]. *And then when it came time to pay 'em for it, why the Republicans would come in and say the Democrats started it* ***you know*** [8, с. 61]. *It is true,* ***they say****, that in the beginning comic strips were devoted to humorous stories, activities, and situations, but ...* [8, с. 81]. Безвідносне вживання займенників з невизначено-кількісними ознаками властиве, проте, не тільки плюративним НКП, а й сингулярним за умови реалізації аналітичної конструкції Complex Subject, пор. англ. ***It was rumoured*** *that he had been seen brawling with foreign sailors in a low den in the distant parts of Whitechapel ...* [18, с. 163]. ***She was seen*** *one day sitting on a roof and talking to some sparrows who were just out of her reach* [15, с. 24].

Уточнення кількісних характеристик досліджуваних мовних одиниць має місце лише у контексті, Так, у контексті *He saw I knew nought about it, and he told how* ***a gentleman and lady*** *had stopped to have a horse's shoe fastened at a blacksmith's shop, two miles out of Gimmerton, not very long afer midnight! and how the blacksmith's lass had got up to spy who* ***they*** *were: she knew* ***them both*** *directly* [10, с. 121-122] вживання займенника *they* об'єктивується попередньою номінацією *a gentleman and lady*, а також подальшим вживанням лексеми *both*. Наступний приклад також демонструє вживання прономінатива, лексичне та граматичне значення якого реалізується у подальшому контексті: *'But* ***you*** *said it was* ***you*** *who were persuading them to rebel?' – 'Of course.* ***I*** *have accused Veraswami of raising a rebellion against the Government. Well,* ***I*** *must have a rebellion to show, must* ***I*** *not?'* [15, с. 157].

Лексеми *we* та *they* також володіють потенцією виражати сингулярність. Функціонування лексеми *we* фіксує поодинокі випадки *носизму* (від лат. *nos* – ми): 1) "редакторське we" (*editorial we*) в основному зустрічається у наукових працях у вигляді кліше типу англ. *as we stated above, as we have mentioned, we assume*, коли автор навмисне уникає вживання "егоцентричного" займенника у формі першої особи однини; 2) оказіональне вживання *we* у референції до третьої особи однини, як прояв своєрідної іронії. Так, назва статті про відомого британського актора Джуда Лоу [23] має заголовок *Well, What Do We Have Here ...* і передбачає надання читачеві чергової порції чуток про відому постать; 3) "королівське *we*" (*majestic plural*) передбачає реферування до першої особи однини, що займає високе соціально-політичне положення, напр. Queen Victoria: *'****We*** *are not amused'*, Margaret Thatcher: *'****We*** *have become a grandmother'* [22]. Прономінатив *they* вживається на позначення третьої особи однини для уникнення проявів сексизму, якщо стать людини, про яку йдеться, невідома, напр. *When* ***a child*** *reaches the age of 18,* ***they*** *become a full legal adult in most US localities* [24].

<u>Possessive, Reflexive and Reciprocal pronouns.</u> Присвійні прономінативи в силу аналітик-

ності англійської мови можуть опосередковано проявляти кількісні характеристики на семантикному та синтагматичному рівнях. На семантичному рівні відповідні до особистих займенників лексеми our(s), your(s), their(s) вказують на невизначену кількість власників. Синтагматичний рівень дає представлення про кількість того, чим володіють, напр. англ. *my word – my words – my two words – my few words*.

Зворотні НКП у сучасній англійській мові представлені лексемами *ourselves, yourselves, themselves*, які отримують характерний для низки англійських субстантивів плюративний суфікс *-v-*. Кількісні характеристики цих лексем також є ситуативними: кількісний параметр постає визначеним, якщо вони є детермінованими для реципієнта, напр. *Beg Mr Casby and his daughter not to trouble* ***themselves****, by deputy, about me* [13, с. 324]. Семантика невизначеної кількості детермінується відсутністю потреби у точній номінації, напр. англ. *Starting today,* ***we must pick ourselves up, dust ourselves off****, and begin again the work of remaking America* [20], або супутніми модифікаторами (іменниками, числівниками, неозначеними займенниками тощо), напр. *I am not worse used than* ***a hundred others****, who have put* ***themselves*** *in the same position - than all the others, I was going to say* [13, с. 117].

Очевидну кількісну опозицію представляють лексеми *yourself – yourselves*, проте у сучасній англійській мові також зустрічається прономінатив *ourself* вжитий або у родовому значенні, напр. англ. *'Now, Mr Clennam, by your leave, let us go into the matter. Let us see the state of the case. The question is simple. The question is the usual plain, straightforward, common-sense question. What can* ***we*** *do for* ***ourself****? What can we do for* ***ourself****?'* [13, с. 676], або для позначення семантичної сингулярності, як у випадку вживання "королівського *we*". Англомовний дискурс також фіксує випадки вживання семантично сингулярних зворотнього та присвійного займенників *their* та *themselves* у випадках бажання уникнення сексизму, напр. *By law, certain people are unable to bring a claim on their own: 1) a child (anyone under the age of 18 years) and 2) a 'Protected Party' (PP):* ***a person*** *who lacks the mental capacity to make certain decisions* ***for themself****, owing to an impairment of or a disturbance in the functioning of* ***their*** *mind or brain* [19].

Взаємні займенники *each other, one another* за своєю природою вимагають множинності референта, проте той чи інший кількісний параметр може бути змодифікований тільки контекстом. Проаналізуємо наступні приклади: (1) *There's a kind of spurious good-fellowship between* ***the English*** *and this country. It's a tradition to booze* ***together*** *and swap meals and pretend to be friends, though* ***we all*** *hate* ***each other*** *like poison* [15, с. 94]. (2) *... and the Nazis beating people up with rubber truncheons and making* ***the Jews*** *spit in* ***each other's*** *faces ...* [15, с. 520]. (3) ***These two*** *disliked* ***each other*** *so much that it was difficult for them to come to any agreement, even in defence of their own interests* [15, с. 26]. (4) *'You know what this will mean?' With a chill at his heart, and yet with a feeling of resignation, even of relief* ***he*** *said 'You mean we shall have to part-not see* ***each other*** *again?'* [15, с. 717]. (5) *It was given out that* ***the animals*** *there practised cannibalism, tortured* ***one another*** *with red-hot horseshoes, and had their females 10 common* [15, с. 27]. (6) ***The two men*** *were within a month of* ***one another's*** *age* [15, с. 101].

У (1), (2), (5) займенники *each other* та *one another* модифікуються іншими лексемами, що вказують на невизначену кількість та збірність - *the English, together, we, all, the Jews, the animals*, а отже, виступають контекстуальними НКП. У (3) та (6) семантика точності займенників зумовлюється числівником *two*, а у (4) параметр точної кількості есплікується особливістю діалогічного дискурсу, тобто наявністю двох учасників акту комунікації.

Demonstrative, Interrogative and Relative pronouns. Вказівні займенники характеризуються семантикою розташування у просторі, виконуючи дейктичну функцію. Крім того, вони реалізують опозицію граматичного числа: *this – these, that – those.* Позначення того чи іншого кількісного параметру модифікується лише контекстом. Точна номінація вербалізується за допомогою числівника, напр. англ. *Perhaps it would turn out that* ***these last two*** *years had not left much mark upon him* [15, с. 731]. Невизначеність у домені кількості реалізується займенниками за умови відсутності прецедентного чи антицедентного контекстуального уточнення. Крім того, у прикладі *It was* ***one of those*** *happy strokes of calculation and combination, the result of which it was difficult to estimate. It was* ***one of those*** *instances of a comprehensive grasp, associated with habitual luck and characteristic boldness, of which an age presented us but few* [13, с. 237] кількісна семантика невизначеності доповнюється анафоричною паралельною конструкцією *It was* ***one of those*** *happy strokes ... It was* ***one of those*** *instances ...*, утворюючи своєрідну кількісну антитезу. З одного боку ситуація передбачає те, що таких щасливих випадків у житті буває небагато, і це відчуття "унікальності" ситуації підкреслюється числівником *one.* З іншого – наратору та читачу відомо, що такі ситуації трапляються,

проте їх точна кількість невідома.

З точки зору категорії детермінації запитальний займенник *who* належить до класу індефінітних прономінативів, а *which* – до визначених, пор. англ. *But the issue still struck her as unimportant. '**Who** cares?' she said impatiently* [15, с. 835], *'We're printing that poem of yours in next month's Antichrist,' said Ravelston from his first-floor window. ... '**Which** poem?' he said* [15, с. 627]. У першому випадку кількісна семантика є генералізованою, у другому – партикуляризованою, тобто передбачає результат вибору одного з багатьох віршів.

Серед запитальних та відносних займенників, що корелюють з поняттям кількості, виокремлюється група прономінативів - *who, whom, whose, which, what* та *that*. Квантитативна семантика диктується або лексико-граматичним значенням референта, напр. ***What lessons** do we learn from this fact, comrades?* [15, с. 770]. ***Those who** can command even a halfpenny make for Wilkens's cafe not far from the Charing Cross Road* [15, с. 327]. *It was always **women that** she begged from, of course* [15, с. 361], або передбачає вібір чогось одного з невизначеної кількості однакових референтів, напр. *'**What is** your name?' said Winston. 'Julia'* [15, с. 814]. *And now,' he added, moving towards the table, '**who** will join me in a little-ah-liquid refreshment?'* [15, с. 89]. *Gordon was sent to wretched, pretentious schools **whose** fees were round about £120 a year* [15, с. 601]. Певний вібір з великої кількості потенційного набору референтів також передбачає вживання лексем типу *whoever, whomever, whatever.* Дані займенники є синонімічними до індефінітних лексем *anybody, anyone, anything,* вжитих у питальних реченнях, пор. англ. *But **whoever** she'd marned It would have been much the same* [15, с. 511]. *As though **anybody** could be tempted by those* [15, с. 584]. *They always wanted to see books about cats and dogs, but never actually bought **anything*** [15, с. 586]. *He became simply a mouth that uttered, a hand that signed, **whatever** was demanded of him* [15, с. 882].

У функціонуванні лексеми *who* в сучасній англійській мові простежується асиметрія числового узгодження. Наприклад, у реченні *Almost any situation is bearable if you have a home to go back to and a family who will stand by you* [15, с. 332] як іменник зі значенням збірності *family*, так і відносний займенник *who* можуть виражати як партитивне значення членів сімейства, так і їх сукупність, а дієслово являє собою дистрибутивний тип множинної предикації.

Indefinite pronouns. Цей семантичний розряд англійських займенників становить особливий інтерес у рамках цього дослідження, оскільки семантика цих лексем найглибше корелює з категорією невизначеності. У лінгвістичній літературі саме цей розряд співвідноситься з розрядом детермінативів, тобто визначальних слів номінативної фрази. До детермінативів відносять: артиклі *(the, a, an),* вказівні займенники *(this, that, these, those),* особові займенники *(we, you),* універсальні квантифікатори *(all, both),* розділові детермінатори *(each, every),* розділові сполучники *(neither, either),* заперечні детермінатори *(no),* квантифікатори ступеня *(a few, a little, several, many, much, few, little, enough)* [14, с. 346].

Серед займенників, що вказують на невизначену множинність або величину, виокремлюються прономінальні елементи: *all, several, some, much, many, few, little,* які позначають кількість сумарно, партитивно або узагальнено [6, с. 69].

Серед предетермінативів семантикою неозначеної кількості володіє прономінатив *all,* що у функції займенника за умови реалізації *of-фрази* вказує на сукупність, збірність, невідоме число, напр. *Like **all of Napoleon's speeches**, it was short and to the point* [15, с. 65]. У реферуванні до ністоти в англомовному дискурсі також часто вживаться тотальний невизначено-кількісний займенник *everything.* Референція до істоти може бути модифікована займенниками *everybody* та *everyone*, які граматично семантизують партитивність (окремість, одиничність), а контекстуально – тотальність (реферування до усіх учасників ситуації), напр. *You have whimpered for mercy, you have betrayed **everybody*** and ***everything*** [15, с. 901].

Займенники *several* та *some* вказують на невелику, обмежену, проте невизначену кількість референтів, напр. англ. ***Some of them** had five chins, **some** had four, **some** had three* [15, с. 66]. *When he had finished he sat back, belched **several times** and told Ma Kin to fetch him a green Burmese cigar* [15, с. 78]. Похідні займенники *something, somebody, someone, somewhat* імплікують у тексті кількісні та кількісно-якісні ознаки невизначеності. Англійські займеннки *somebody* та *someone* вказують на невизначеність референта, у тому числі кількісну, пор. англ. *It was one of those houses where you cannot even go to the WC in peace because of the feelIng that **somebody** is listening to you* [15, с. 594]. *Perhaps Withers or **someone** close to him had been suspected of heretical tendencies* [15, с. 769], якщо інше не передбачене інтенцією автора, напр. англ. ***Someone** whom the old man loved – **a little granddaughter**, perhaps – had been killed* [15, с. 762]. Прономінативи *somewhat* та *something*

поодиноко та у моделях *something of somewhat of something like*, *somewhat like* експлікують незначну міру якості того чи іншого феномену, пор. англ. *Not surprisingly, matters looked* ***somewhat different****, if one stood on the opposite shores of the Atlantic* [8, с. 7]. *One person who could see it with eyes* ***something like*** *your own* [15, с. 182].

Детермінативи ***each, every, another*** тяжіють до семи кількості і в силу свого лексичного значення здатні сполучатися з іменником в однині. В той час як *each* вказує на те, що кожен предмет з числа однорідних мислиться індивідуально, *every*, поєднуючи в собі значення "один" і "всі взагалі" однорідні об'єкти, виявляє як індивідуальну одиничність, так і неозначену узагальненість [5, с. 178–179], напр.: *He was much better. He was growing fatter and stronger* ***every day****, if it was proper to speak of days.* [15, с. 902]. Прономінатив *another* виражає ідею додавання до вже існуючою визначеної чи невизначеної контекстом кількості однорідних об'єктів ще одного, напр.: *There was a sharp click … But through the darkness that enveloped hung he heard* ***another metallic click****, and knew that the cage door had clicked shut and not open* [15, с. 909–910]. *Mrs Jones looked out of the bedroom window, saw what was happening, hurriedly flung a few possessions into a carpet bag, and slipped out of the farm by* ***another way*** [15, с. 19].

Значення "багато-мало" в англійській мові представлено полярним лексичним рядом, що базується на можливості провести підрахунок., пор. англ. *much – little*, *many – few*. Питання функціонування даних лексем у англомовному дискурсі потребує окремого широкого дослідження. Необхідно зауважити, що вираження квантифікаторами *many/much* та *few/little* концепту невизначеної кількості підпорядковується семантиці контактних слів: модифікуванню артиклем, частками або кваліфікаторами, що призводить до важливих змін в інформаційній структурі цього концепту, пор. англ. *few – a good few – quite a few, many – a good many – a great many,*

Займенники англійської мови того чи іншого семантичного розряду по-різному виражають ідею невизначеної кількості. Семантика невизначено-кількісних ознак проявляється у класі індефінітних прономінативів на лексичному рівні, оскільки сема невизначеності у них виступає інгерентною. Усі інші займенники демонструють невизначено-кількісну семантику у контексті: синтагматика та дискурс виступають модифікаторами кількісних характеристик та зумовлюють реалізацію квантитативної семантики прономінативів у комунікативному просторі.

СПИСОКЛІТЕРАТУРИ

1. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. / Шарль Балли. – М. : Изд-во иностранной литературы, 1955. – 416 с.
2. Иванова И. П. Теоретическая грамматика современного английского языка : Учебник. / Иванова И. П., Бурлакова В. В., Почепцов Г. Г. – М. : Высшая школа, 1981. – 285 с.
3. Мороховська Е.Я. Основи граматики англійської мови : Теорія і практика : Навч. посіб. / Мороховська Е.Я. – К. : Вища школа, 1993. – 472с.
4. Пешковский А. М. Русский синтаксис в научном освещении / А. М. Пешковский.– Изд. 7-е. – М. : Учпедгиз, 1956. – 511 с.
5. Чернюк Н.І. Лінгвокогнітивні аспекти одиничних номінацій / Н.І. Чернюк // Кол. монографія: Засоби квантифікації: лінгвокогнітивні аспекти. – Суми : Вид-во СумДУ, 2007. – С. 175–184.
6. Швачко С.А. Языковые средства выражения количества в современном английском, русском и украинском языках. / С.А. Швачко. – К. : Вища школа, 1981. – 144 с.
7. A Dictionary of Linguistics and Phonetics / [ed. D. Crystal] – 6th ed. – Oxford : Blackwell, 2008. – 529 p.
8. American Humor / [ed. A.Dudden]. – New York : Oxford UP, 1987. – 184 p.
9. Bloomfield L. Language / Leonard Bloomfield. – London : G. Allen & Unwin LTD, 1973. – 566 p.
10. Brontë E. Wuthering Heights / E. Brontë – Penguin Books Ltd, 1994. – 279p.
11. Bussmann H. Routledge Dictionary of Language and Linguistics. – London and New York : Taylor & Francis e-Library, 2006. – 1304 p.
12. Coseriu E. Kontrastive Linguistik und Übersetzungwissenschaft: ihr Verhältnis zu einander / Eugenio Coseriu // Akten des Internationallen Kolloquiums. Trier/Saarbrücken. 25–30.9.1978. – München : Wilhelm Fink Verlag, 1981. – S.183–199.
13. Dickens Ch. Little Dorrit / Charles Dickens – Ware : Wordsworth Editions Ltd, 1996. – 740 p.
14. Huddleston R. The Cambridge grammar of the English language / R. Huddleston, G. K. Pullum. – Cambridge University Press, 2002. – 1860 p.
15. Orwell G. Animal Farm, Burmese Days, A Clergyman's Daughter, Coming Up for Air, Keep the Aspidistra Flying, Nineteen Eighty-Four / George Orwell. – London : Secker and Warburg : Octopus Books. – 1976. – 925 p.
16. Sweet H. A New English Grammar : Logical and Historical. P. 1. Introduction, Phonology and Accidence / Henry Sweet. – Oxford : Clarendon Press, 1940. – 499 p.
17. Weinrich H. Textlinguistik: zur Syntax des Artikels in der deutschen Sprache / H.Weinrich // Jahrbuch für

Internationale Germanistik.– 1969. – #1. – S.61– 74.
18. Wilde O. The Picture of Dorian Gray / Oscar Wilde – Penguin Books Ltd, 1994. – 256 p.
19. Claims for children and people unable to instruct solicitors for themselves // Leigh Day & Co Solicitor Website [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.leighday.co.uk/faqs/claims-for-children
20. President Barack Obama's Inaugural Address [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.white-house.gov/blog/inaugural-address/
21. The Internet Superstore Buy.com [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.buy.com/prod/netgear-wndr3700-rangemax-dual-band-wireless-n-gigabit-router-premium/q/loc/101/211504369.html
22. The Phrase Finder [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.phrases.org.uk/meanings/401700.html
23. Well, What Do We Have Here..... // Dlisted.com [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.dlisted.com/node/35396
24. When a Child Becomes an Adult // U.S. Department of State Website [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.state.gov/m/dghr/flo/c21961.htm

Ємець О. В.
(Хмельницький)

ПАРАДОКС У СТИЛІСТИЧНОМУ ТА ПРАГМАТИЧНОМУ АСПЕКТАХ

Розглядаються семантико-стилістичні та прагматичні аспекти використання парадоксу у художніх текстах і афоризмах. Парадокс характеризується як фігура думки, що реалізується у таких стилістичних засобах, як оксюморон та антитеза. Парадокс відображає суперечливість людських стосунків, трагічний взаємозв'язок життя і смерті.

Рассматриваются семантико-стилистические и прагматические аспекты использования парадокса в художественных текстах и афоризмах. Парадокс характеризуется как фигура мысли, которая реализуется в таких стилистических приемах, как оксюморон и антитеза. Парадокс отражает противоречивость человеческих отношений, трагическую взаимосвязь жизни и смерти.

Semantic-stylistic and pragmatic aspects of using paradox in fiction and aphorisms are considered. Paradox is characterized as a figure of thought which is realized in such stylistic devices as oxymoron and antithesis. Paradox reflects the contradictory character of human relations, tragic interconnection of life and death.

Проблема систематизації стилістичних виразових засобів залишається актуальною і в наш час, незважаючи на численні класифікації цих засобів. Зокрема, не зовсім чітко сформульовано визначення епітету, як і його місце у системі тропів; у ряді робіт [4;6] порівняння відносять до так званих фігур тотожності, тобто лексико-синтаксичних засобів, відокремлюючи цей троп від метафори. Нашу увагу привертає **парадокс**. Цей термін використовується як у повсякденному спілкуванні, так і фахівцями зі стилістики та риторики. Але парадокс не має чітко визначеного місця у системі стилістичних засобів, його природа глибоко не досліджена.

Бельгійські вчені, автори «Загальної риторики» порівнюють парадокс з оксюмороном [3]. Російський лінгвіст Ю.М. Скребнєв, згадуючи шекспірівські парадокси *loving hate* та *heavy lightness,* відзначає несумісність двох понять у словосполученнях, проте також не включає парадокс у детально розроблену систему стилістичних засобів [4]. Український літературознавець І.Безпечний відносить парадокс до стилістичних фігур разом із синтаксичними виразовими засобами, такими як паралелізм, градація, антитеза [1:140].

Тому метою нашого дослідження є встановлення стилістичної природи парадоксу, його значеня в залежності від жанру і стилю висловлювання. Актуальність роботи визначається широким використанням цього прийому у сучасному рекламному дискурсі, у гумористичних текстах і телепрограмах, художній літературі, а також недостатнім рівнем дослідження проблеми у вітчизняній і зарубіжній лінгвістиці.

Якщо взяти за основу детальну семантичну класифікацію стилістичних засобів Ю.М.Сребнєва, то парадокс найближче до фігур суміщення, які вчений поділяє на 3 групи: фігури тотожності, фігури нерівності та фігури контрасту [4:165]. Фігури контрасту, або протилежності [6:187], включають оксюморон та антитезу. На наш погляд, парадокс – це фігура думки, а не фігура слова, тобто стилістична фігура. Різниця між фігурами слова і фігурами думки полягає у тому, що фігура слова існує тільки в тотожніх або аналогічних, дуже близьких мовних виразах (це тропи), а фігура думки може існувати у кількох видах виразів, а не лише в одному [2:328]. Парадокс реалізується, перш за все, у фігурах протилежності – **оксюмороні** та **антитезі**.